

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K. 12 — Za pô godinu K. 6 — Za Šibenik ia godinu donašanjem u kuću K. 12. — Za Inozemstvo na godinu K. 12 suviše poštarski trošak. — Pojedini br. 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sredom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi, priobčena pisma i zahvale tiskaju se po 30 para peti redak ili po pogodbi. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Izlet delegata na more.

Napokon su na 17. tek. mj. svečanim sovetom na Rieci dovršena putovanja delegata austrijskih i ugarsko-hrvatskih, koji su razgledali ratne brodove, gradilišta i sve, što zasieća u ratnu mornaricu. Preko izleta delegati su bili razkošno pogosteni, pak se s toga neće pokajati, što su se odazvali pozivu vlade i krenuli u ovo doba godine na put. Drugo je pitanje, jesu li se uvjerili o potrebi, da se dozvole daljni milijuni za ratnu mornaricu, jer je ovo glavna svrha izleta. Uvereni smo, da će dozvoliti sve, što zašteće vlada, i da nije ni trebalo izleta. Nu o tome je suvišno razpravljati. Zanimivo je, što je na sobetu 17. tek. mj. bilo izrečeno u raznim nazdravnicima. Admiral Montecuccoli, nakon što je iztakao rad i nastojanje oko unapređenja ratne mornarice, naglasio je, da je dosle bilo malo zanimanja za primorje, koje oskudjeva industrijom i prometnim sredstvima; ali ju u zadnje doba nastao ipak neki preokret u tom pravcu; da se sad za primorske krajeve i za trgovacke emporije pri moru mnogo radi; da se đeve trgovina i promet itd.

U istinu priznajemo, da se je mnogo uradio za trgovacka središta, za Trst i Rieku; ali da se za primorske krajeve mnogo radi, to ne stoji. Odje su plodovi toga rada, u čemu taj rad sastoji?

Osvremeno li se na Dalmaciju, ne čemo naći na ikakav podhvat vlade, kadar da babilja podigne trgovinu i promet, jer nitko ne će uzvrtiti, da je uređenje obalne plovidle bilo po sebi bilo radi načina kako je izvedeno, nito takova, što će kod nas podignuti trgovinu i promet. Kad se govori o podizanju trgovine, industrije i prometa razumije se občećna akcija poduzeta načinom i sredstvima, koja joj zajamčuju uspjeh. Toga nije kod nas vidit. Ako se nešto simo tamo učini i uredi, to može biti od koristi lokalne ili privremene, nu da se trajno podignu gospodarstvene prilike primorske zemlje, to nije dosta, a da se može uzvrtiti, da se radi oko pravog njezinog poduzimanja.

U dalnjem toku govora admiral Montecuccoli je izjavio, da bi značilo baciti u ludo novac, kad bi se htjelo uzdržati jednu ratnu mornaricu samo u svrhu obrane; da mornarica, i ako malena, mora da ipak bude toliko jaka, da u stanovitom slučaju može napasti neprijatelja i nanijeti mu štete u njegovim životnim interesima: „treba se na vreme pripraviti, veli admiral, da nas ne preteće neprijatelj, i da možemo stupiti poduprnojaki pred neprijateljem; za to molim, da udovoljite zahtjevima mornarice“.

Upada u oči ovo opetovano naglašivanje neprijatelja, na koga ima da ratna mornarica u datom slučaju napadne. Očito je, da se smjera na Italiju. To svakako nije najbolji dokaz solidarnosti trojneg saveza ni svesti prijateljskih odnosa između austro-ugarske monarhije i Italije.

Iza admira Montecuccola govorio je predsjednik austrijske delegacije Dr. Fuchs, koji je izrekao nekoliko rieči zahvalne i priznanja. Za njime je progovorio predsjednik ugarske hrvatske delegacije Barabas, koji je uveo magjarsko-šovinističku notu na sobet. On reče, da prigodom pregleda ratne mornarice magjarski delegati nisu našli na nikakav odraz „velike moralne snage, koja leži u magjarskom narodu“; da nisu nigdje vidili zastave magjarske, nigdje čuli magjarski jezik. Nadalje izrazuju nadu, da će magjarski narod dobiti što ga ide.

I mi želimo da magjarski narod dobije što ga ide, ali ne više! Gospodin Barabas mješa pojmje „ugarski“ i „magjarski“, čini strani svjet, koji pobliže ne poze prilike, biva zaveden u bludnju. On pod ugarskom državom razumeva i sve nemagjarske narode, koji sačinjavaju većinu pučanstva u ugarsko-hrvatskoj zajednici, kad pak istodobno govoru o ugarskom jeziku naumice zavajda u bludnju svjet, jer se tim ističe kao da svi pripadnici takozvane „ugarske“ države govore ugarskim, to jest,

magjarskim jezikom. Nego je jamačno gospodin Barabas čuo da se u mornarici govoru hrvatski jezikom; ali mu to nije dosta: hoće da se čuje ugarski jezik. Nego ništa ne more da osvijesti magjarske fanatike: oni ne mogu doći do spoznaje, da su Magjari jedan maleni narod, koji dugo ne može da se bahato nosi, tlačeci druge narode sredstvom moći, što je tudi elemenat u ovu svrhu dao Magjaram; oni ne mogu doći do spoznaje, da će biti jaki i da će se odzrići jedino u skladu s drugim daleko prenijim narodim. Barabas hoće da vidi svugdje Magjare, da svugdje čuje magjarski jezik. Niže li to vrhunac zaslijepjenosti!

Rauch ban.

Zagreb, 20. siječnja.

Rauchov program.

U četvrtak je barun Rauch pročitao pred činovnicima svoj program, u kojemu ne može biti govora o tobožnjim koncesijama, za koje se govorilo, da ih nosi pune šake i pune džepove. Sve što se nalazi u Rauchovu programu, sve se je nalazio i u onom Dra. Radenkovića.

Rauch priznaje jedinstvo magjarske države.

Jedina novotvarija njegova je programa obećanje, da će hrvatski sabor dobiti pravo, da može sam sa dozvolom ministra finansija praviti dugove. Mi u Dalmaciji imamo to pravo, i nikada ga nismo smatrali nekom osobitom blagokonaklošću. Za Raucha je pitanje pragmatike povreda nagodbe, koju ima da rieše regnikarne deputacije. Stanovništvo hrvatske delegacije je u ovom pitanju poznato. Za nju je isto riešeno samom nagodbom. Ovom se mnenju pridružuje donekle sama Tomašićeva skupina, koja tvrdi, da se pragmatika mora ukinuti bez regnikarnih deputacija, jer se pragmatika nije smjela razpravljati, a da se u tomu pogledu nije prije zapitalo mnenje regnikarnih deputacija.

Antidinastične demonstracije.

Prije svoga imenovanja denuncirao je bar. Rauch potajno naše ljude prama gori. Sada je počeo javno vrednjati narod. Rauch je demonstracijama od sredje do antidinastičnog karaktera radi toga, jer se je demonstriralo i proti vojnicima. Ovdje prekorčujuće sve granice Rauchova drživot. On je zborog zapovjednika Gerbu pozdravio uredovno njemackim jezikom. Ova je okolnost uzurpala prisutne, da se nisu mogli uzdržati, a da ne dadu odusa svom ogromanu. Za časnike, na koje su sveučilištarci navališi, javno se tvrdi, da su bili provokatori one gungule, jer su pred i onako ogorenim duhovima počeli vikati „Živo i Hoch Rauch!“

Kako vidite, ne može biti ovde govor o antidinastičnim čustvima. Ovdje se radi jedino o podlim intrigama baruna Raucha, kojim hoće da nasledi zloglavog grofa Khuenha u vršenju njegove poznate špkinske zaduženja svihih rodoljubnih Hrvata kod kraljeva prieštola.

Svečenstvo proti Rauchu.

Imao sam prilike divantti sa više hrvatskih svećenika. Svaki me je od njih uvjeravao, da barun Rauch riedko će naći kojega svećenika, te će ga podpmogati. Naprotiv se ovde drži stalnim, da će poziv belskog župnika i odičena rodoljuba Tomašića nači odaziva u ciljoj zemlji, i da će hrvatsko svečenstvo pri izborima kao jedna duša, kao jedan glas biti i raditi proti protuhrvatu Rauchu.

Magjari biesne.

„Pester Lloyd“, „Neues Pester Journal“, „Egyestet“, „Magyarorság“ i sve ostale novine biesne proti hrvatskoj ulici. Sve su strani svjet, koji pobliže ne poze prilike, biva zaveden u bludnju. On pod ugarskom državom razumeva i sve nemagjarske narode, koji sačinjavaju većinu pučanstva u ugarsko-hrvatskoj zajednici, kad pak istodobno govoru o ugarskom jeziku naumice zavajda u bludnju svjet, jer se tim ističe kao da svi pripadnici takozvane „ugarske“ države govore ugarskim, to jest,

sredii hrvatsko-magjarski spor.

Neki Bresnitz.

Svakomu se od nas pričinjava kada čita odjevni „Agramer Tagblatt“, da u njegovom uredništvu sjede ljudi hrvatskoga kova. A tamо? Njegov dugojeljni suradnik Bresnitz na najbezobrazniji način izvjestio je „Drau“ i „N. P. Journal“. U tim se izvješćajima veli, da neodvisno gradjanstvo i Starčevićanci nisu htjeli prisustvovati manifestacijama, nego da su Popović, Pribičević, Supilo i Banjanin naučkali prostu ruku da demonstrira. Protiv ovom hrvatskom izvješćivanju ustaje i sam „Obzor“, koji doslovno veli: „Ovakovo izvješćivanje ima vrlo prozirnu tendenciju i to prema gore prikazati Starčevićance kao saveznike bar. Raucha, a prama publici ih omraziti kao magjarske prinzipine. Tu moramo braniti zagrebačke Starčevićance. Oni su zaista u velikom broju demonstrirali i nisu sa sakrivali, te se može reći, da je čitavo občinstvo bez razlike političkih stranaka demonstriralo, pa je preglepu podmitati to zast. Supilo.“

Iskra nade.

Ne recite da sam se zaletio, ali po utisku, koji sam dobio slušajući razne privatne razgovore političkih opozicionih krugova, držim, e je moja nada ovaj program, da će unaprijed agitaciju svih stranaka pri izborima doći do kompromisa jedino da ne bude izabran ni jedan unionista. Potrebu toga kompromisa uvidjuju najviše mladi pristaše stranke prava. Oni bi bili za to da se uz svaki uvjet sklopiti kompromis s Starčevićancima. Ovi se do sada drže rezervirano pravom glasovanju, ali izgleda, kao da ne bi bili protivni izbornom kompromisu, kada bi se kao izborna parola odabrala deviza: Ociepljenje od Ugarske i ukinuće nagodbe!

Neću da bilježim nijedan pogovor u ovom duhu, ali nema dvoje, da je izborni kompromis u ovo doba veoma nužan. Bit će o tome prigode da se pozabavim.

Gradačka, „Tagespost“.

Osvrćući se ovaj list na Rauchov program veli medju inim: „Jer on nije htio govoriti u vjetar, naredio je činovništu da ga posjeti i pred njim je razvio ono, što ga svakako nije zanimalo koliko to zanima politički svjet. Najviše onaj stavak, u kojem je bio govor o poštenju činovničke plate. A što je občeo baron Rauch? Zemalja čezne za oslobođenjem od Ugarske, baron Rauch občeoje pregovore u regnikarnim deputacijama; Hrvatska traži finansijsku samostalnost, baron Rauch občeva uobičajene investicije; Hrvatska hoće uređenje jezičnog pitanja, baron Rauch občaje razpravu regnikarnih deputacija; međutim Salje Ugarska magjarske činovnike i poduze magjarske škole.

Da, zar se ovaj zamršaj, koji je obuhvatio Hrvatsku nepromišljenom budimpeštanskom politikom, ne može riešiti naravnim putem? Zar Hrvatska ne smije biti jednakopravni i samostalni saveznički družici? Zar ona mora ostati vasalna država? Barun Rauch veli „da“, a zemlja odgovara „ne“.

Rauch proti sveučilištarima.

U odgovoru koji je baron Rauch dao na pozdrav sveučilišnog rektora Maurovića, iztiče se osobito strogost proti djacima demonstrativima, koji bi imali dobro poznavati kazneni zakon, jer se predava na sveučilištu.

Tomašićevi pristaše

odlučiše, da se ne će upustiti u izbornu borbu kao unionistička stranka, već da će svaki od njih, koji ima izgleda na uspjeh, kandidirati na vlastitu ruku.

Boji se Tomašić poraza, i ako se je većina njegovih izraza, da može poprimiti Rauchov program. Dr. Neubauer zagovara naprotiv Tomašićevoj namisli organizaciju stranke koja bi imala izdavati i vlastito glasilo. U objelodanjenom komunikatu se veli, da Tomašićevi ne odobravaju Rauchovo stanovište u pitanju pragmatike.

Magjari biesne.

Poljoprivredna razmatranja.

(Nastavak. Vidi br. 204.)

U zadnjem broju rekli smo ubće, što bi se imalo učiniti, da narod u Bukovici i po zagori podignemo, ne samo materijalno, da li i intelektualno, a danas ćemo se dotaknuti nekih drugih pitanja, koja traže brze pomoći, ako ne želimo da nam ovi predjeli opuste.

U prvom redu vlada bi bila dužna, da se zaustave, ne diešenjem bezkoristnih Bizerovih pilula, već uredjenjem barutinu i svedenjem raznih vododera u pravu kolotinu, kako bi man narod spasila od nesretnih groznic, koja nemilo hara razne bogate predjele u Bukovici, a ne štedi na zagoru, pak ni na bližu okolicu. Da ne idemo daleko, dosta nam je poći od Jadratova do Mirilovića i Žitnića, te k jugu do Dolca i Labina. Kakovi su vam stanovnici i kako izgledaju preko ljeta? Suh, žuti, a pred svakim trbu ko u žene u devetom mjesecu. Što možemo od ovih ljudi očekivati drugo nego ono, što mora da sledi kao posljedica bolestna čovjeka, a to je nerad i očajanje, te brzo gineњe i padanj u hladni grob, uprav u onim godinama, kad bi bio najsposobniji za rad, da pomogne sebi i porodicu svojoj.

Kao što je ovđe u našoj okolini, tako van je oko Nina, Novigrada, Obrovca, Benkovca, Drniša, Knina, Skradina itd.

Groznica je većim dijelom uzrok, da su ninski i zemunski polje, dolina od Škabrnja do Stankovaca, od Stankovaca do Velima i Velike Čiste i Gačeželu, dolina od Kljevice do Mostina, Pridražka i Karinska, Kistanjska, visoravan od Smilčića do Benkovca, kninsko, Petrovci i Kosovo polje, Miljevačka visoravan, polja oko Vrlike, sinjsko i imotsko polje, Rastog, dusinski jezero, neretvansko polje, visoravan od Katuna do Zagvozd, te konavosko polje samo malo ili nimalo obradeno, a gdje se i opaža neki napredak, to nije niti stoti dio onoga, što bi moglo biti. Kakova su nam ova polja? Čujmo što o njima veli jedan vladin list: „Puna su korova i to poglavito trostoka, piroke, ljujla itd. Mnoga su vododerne, zemlja kisela. Obradjivanje tih polja ne može se reći da je nikakovo, nego izpod svake kritike, a naprava tome je i uspjeh. Često i često ne dobije se ni sjeme. Naravna je posljedica toga, da naš težak u mnogim slučajevima polje obradjuje, više radi običaja, nego iz osvjeđenja, da bi mi to moralio doneti koristi, ili još bolje on zna, da u to i to dobra treba sijati pšenicom, raž, ječam, kukuru, itd., ma pri tome ne misli kako bi osigurao uspjeh i imao od svoje radje što veću korist. Naša su polja pasivna, a da je po sreći, imajući na umu povoljne prilike podnebja, morala bi biti aktivnija nego drugdje, te bi se hrane proizvodjalo, ako ne više, nego nam treba, nu svaka kako onoliko koliko je za prehranu domaćeg pčinjana potrebita. Iztopljivost naših polja dozakazuju parobrodi krcati brašnom, ili žitom, što dolaze od drugud od Dalmaciju“.

Ove redke čitamo u vladinom listu, u listu one vlade, koja je bila dužna da i po samoj osnovi, izradjenoj po nadzorniku Zotti-ju, da danas svemu ovome stane na kraj. Hoće li osnova Beckova dospjeti ko i ona Zottieva, idemo da vidimo.

Svakako vlada je pozvana, da ovo uređi, jer nam je ona upropastišla narod i doveo ga do ovog žalostnog stanja, da on i u najbolju volju ne može se iz njega sasmičati.

Ako je vlada uobće, možemo reći, što koristna učinila za našu zemlju, to je učinila u onim mjestima, gdje zalaže stranci i gdje nije smjela radi sramote da ne učini. Ona je zapustila sasmu predjele, koji su mogli biti žitnica Dalmacije i da se ne bi čula često ona tužna pjesma: „Jadna Liko što si dočekala, da te Magjar kukuzom hranii“.

Vladina je dužnost dakle, da nam narod spasi od groznice i njezina je dužnost također, da nam bare, jaruge, i vododere uređi, kako bi se malarije odstranila i kako bi se osigurao prihod staljan s naših polja.

Doduše u exposéu vladina savjetnika Goffa, što ga je pročitao pred saborom u zadnjem zasjedanju, nalazi se dosta toga navedeno, što vlasta namjerava učiniti u ovom pogledu, ali bi mi radili i želili, ne da one svote ostanu na papiru, već da budu još i tekuće godine potrošene.

Narod nam seli. Seli iz Bukovice i iz Zagore, a u zadnje doba, možemo slobodno reći, više nego li iz primorja. Dok nam primorac seli, on nalazi po Americi i Australiji svoje rodbine, koja ga tamo pričeka i namjesti kako bolje može. Bukovčanac i zagorac naprotiv sele prvo da pobijeđe od propasti, a onda i za to, jer je to vidio od drugih da rade i jer ga placeni agenti medenim riečima na to "nagone", prestavljaju mu kako će u malo vremena postat bogat. Ovi ljudi, ovako zaslijepljeni ulaze parobrod ko blaga ovčica, a kad prispiju na određeno mjesto, tad se s njima postupa kao s nagonom marvom, kao s robovima u starom veku. Njih se razstreže po šumama i livadama, da stoku pasu, davili ih se na svake načine, te većinom uginu. Komu da se prituže? Upali su u tudji svjet, među ljudi nepoznate, jezika ne poznavaju, pisati ne umiju, tako su osudjeni na vječne propast.

Je li pak potreba, da naš narod iz Bukovice i zagorskih krajeva seli i da ova pogiba? Ne i ne! Kako smo gore iztakli, Bukovica i zagora imaju toliko zemljišta, koje, kad bi se uredilo i prividno racionalno obrađivalo, moglo bi nam dati toliko žita, koliko bi nam bilo potreba za svu pokrajjinu, a tad kod nas ne bi bilo gladi, a gdje nije gladi, nije potreba ni selenja.

Reći će nam se, da imademo pravo, ali ipak da selenjem dolazi novaca u našu zemlju. Ovo je istina, ali ne nikad u zagorske predele naše pokrajine u onolikoj mjeri, koliko bi se imalo tražiti prama broju izseljenika. Ne ćemo poći daleko, nu svakako ćemo reći, da bi bilo bolje, da i ono ne dolazi. Ako se i nadje koja biela muha ili sliepa kokoš, koja pribavi koja zrno te kući donese, to opet ne zna uložiti u dobru svrhu, kako da pomogni sebi i bratu svome, već uprav na štetu, te bi bolje za njegove suseljane bilo, da je u Americi i ostao.

Zaboravlja na muke, na jade, koje su ga gonile s otečeva praga, pak misli, da te muke, te jade njegovi suseljani više ne podnose. Na vuče se naše lacmansko odjelo, stavi šešir, a naravno zlatni lanac mora dopirati do pupaka i tad treba kuću zgraditi, kremu otvoriti i kamenatiti postati, te guliti raju, onako isto, kako su krovopje gulli njegova otca i djeđa, te njega prognali u široki svjet,

Izseljivanje ma s koje god ka strane promatrati za Bukovicu i našu zagoru je prava nesreća, koja oduzimaju najniči broj radnih sila i koje za poljoprivredne svrhe su sa sigurnošću za vazduz izgubljene. Ni ralo, ni motika, ni plug, ni brana ne ulaze više u njihove ruke na imanju otaca njihovih.

(Nastaviti ćemo.)

Naši dopisi.

Rogoznica (kotar Šibenski).

(Kako „Pučka Sloboda“ obsežnije svoje teliće). Naš je g. župnik u svom izpravku u zadnjoj „Pučkoj Slobodi“ do nogu potukao tendenciozne i neistinjive navode njegovog dopisnika u pogledu jedne crkvene zastave. Dokazao je kako „anima nera“, jer

tako davno prozvali dopisnika, u 10 rieči izasuo 20 laži. Jer što je na stvari? U Rogoznici je od pamтивeka običaj, da gospodari trata zajedno sa svojim ribarima od lova sa ljetnim trutama daju crkvi onoliki dio, koliki zapada svakoga pojedinačnog ribara i to na poštene sv. Ante, njihovog odvjetnika; za to se taj dio zove „dio sv. Ante“. Sakupljenom na taj način svatom, župnik sa crkovinarima uzimao što bi im se koristnije činilo za crkvu. Naš današnji župnik uveo je i običaj s oltara čitati što je koli gospodar trata dao, da svak zna kolika je sakupljena sveta. (Kud se dejde ono twoje „hoće novce“ prevezani dopisnic?) Gosp. Ranko, koji se i sam do tad podlagao tomu običaju, slučajno (ma nu vidi slučaj!) baš te godine kad je do čitanje pojedinih sveta započeo t. j. god. 1906. taj dan je htio predati crkovinarstvu, veći na svoju ruku (tko hoće novce, lukaviti dopisnic?) hotio učiniti zastavu za crkvu. Na toj zastavi u to bez svjetovati se s likom postavio dva sveta: sv. Jurij i sv. Ante, sv. imenjak njih dvojice vrlo obilježene u narodu braće Rankove: Jure i Ante. I da se ne bi tko u svetu prevario, dade još napisati izpod sv. Jure velikim i zlatnim slovima: „Juraj Ranko i ribari“. Narod planuo! Bilo je povrijeđeno njegovo kršćansko čuđstvo; jer čest svetvinci, al kako im imena odgovarala dvojici braće darovatelja, a još uza to i onaj nadpis, koji se je iz daljega mogao čitati, obilježeni kako jesu pričinjalo se je kô da bi se njih u procesiju nosilo. Nije za to hotio čuti za takov dar. Svi gospodari trata s glavarom na čelu došli su k župniku moleći da zastavu ne prima, „jer da bi oni u protivnom slučaju ostatali od davanja dila sv. Ante“. Svi crkovnici bili su protivni, a i svekoliko pučanstvo župe. Prijetio se škandalima u procesiji. Gosp. župnik nazrevao juš u svojevojnom i protuobičajnom postupku g. Ranka štetu za crkvu. Jer svim sakupljenim doprinosima ujedno moglo se što god je moglo za korist za crkvu učiniti; bude li pak svaki gospodar trata na svoju ruku kupovan, kupit će se i što je nepotrebno i što ne valja. Obzirom na sve naš g. župnik nije mogao pametnje učiniti, već ne primiti onaj „danajski“ dar. Presv. pak biskup posveren je odobrio postupak g. župnika. Faktum je, da kada je i treći put gosp. Ranko hotio mu ovom stvari dosaditi, nije bio ni pripušteni k Presvetomu. I kad stvar stoji ovako, valja imati Voltaire-ovu uprav bezobraznost za moći ovako iskriviti činjenice, kako je učinio pošteni dopisnik u „Pučkoj Slobodi“.

A na sve to što „Pučka Sloboda“ i iza izpravka g. župnika: „Jeste li ga čuli? – piše ona. – Nije htio zastavu sa svecima, a je htio novca i još hoće da se pravda“.

Ovakova Machiavelističko pisanje novim nam je dokazom, da „Pučka Sloboda“ ne smatra svoje čitatelje već za teliće, koji ne znaju misliti ni razložiti, kojim ovakova nepoštena „tirađa“ više vredi od svakoga razloga. Pošteni i misaoni čitatelji pak, s gnušanjem prelazi preko takove podlosti.

Ne može biti žao našemu g. župniku, što ga je „ciela Dalmacija upoznala po imenu“, kako mu donikuje „Pučka Sloboda“, već može biti ponosan, da je ion doprinio pobijavlju laži „Pučke Slobode“ k osvješćenju nehotice zalutalih nezgodnih pristalica.

Dopisniku pak poručujemo, da će mu biti sigurno još ostalo u usima od svakova one glazbe, koju je sam nazad 30 godina bio naručio iz Trogira, da mu svira na časti glavaru, koju još i danas uzalud očekuje, pa pod opojenošću

bo.

Ne može biti žao našemu g. župniku, što ga je „ciela Dalmacija upoznala po imenu“, kako mu donikuje „Pučka Sloboda“, već može biti ponosan, da je ion doprinio pobijavlju laži „Pučke Slobode“ k osvješćenju nehotice zalutalih nezgodnih pristalica.

Dopisniku pak poručujemo, da će mu biti sigurno još ostalo u usima od svakova one glazbe, koju je sam nazad 30 godina bio naručio iz Trogira, da mu svira na časti glavaru, koju još i danas uzalud očekuje, pa pod opojenošću

ti ćeš potegnuti svom snagom na lievo, šibajuć Gujedku... Jesi li čuo?

— Jesam, tattko... ali ti?

Ne vodi se sada dugi razgovor, nije zgodan čas. Već htjede jedan smionuki vuk da skoči konju na prsa. Kristan dobacuje slobom rieči, zapjevan i brek krenje.

— Ja ču skočiti dole... Prvi će proći, zanešeni trkom... a drugi... imam ražanj, kojegu ču ubiti, međutim bit ćeće daleko ti i ja.

Ali ti, tattko?

— U ruke Gospoda! — nema drugog izlaza... živinče je umorenio. — Lefi, Gujedko leti...

Trkanje se ubrzalo tako hrio, da Saka, drkćuć, disanjem rezanim od studeni, ne može da proslovi jednu rieč. Tečajem jedne vrste jele se udili nižu u jednom rubu ispruganom jedrcem. Malo se napreduje putem. Pak počima strmen, Gujedkov karak se zateže. A onda Saka progovori mirno: „Ja ču da skočim dole“ i budući da Kristan gleda razvaljenim očima, on pridomeće nadglušujući tankim glasom hujanje vjetra, šutštanje trstke, krik u vukova, glasom zvučenim visokim i jakim zanosom žrtve: Jest, ja ču tattko!... Bez tebe bi majka i braća umrila od glada... ja... ja neću nikad biti

onih „milih“ zvukova mislio, da ima pravo podpisati se „Rogoznican“. Ta on zna, da odakd zna za se, uza se nije nikad imao jednog Rogoznicanina. Rogoznican osudišu njegovu pisanju i smiju mu se. Kad bi stvar samo zasluzovala, bio bi on mogao viditi, kako sva župa s podpisima osudišu njegovo grijusno pisanje. Pfu!

Skradin.

(Ima rieč Zemaljski Odbor.) U sjednici občinskoga veća skradinskoga, držanog dne 17. prosinca pr. god. bi poprimljen predlog, da se kategorično pozove Zemaljski Odbor, da čim priopćačje svoje odaslanike, da pregledaju obč. račune počas od god. 1884. do uključivo 31. prosinca 1907.

Razlog tom ozbiljnog koraku bijaše taj, da se jednom sazna, da li je istinato bilo pisanje u predmetu po raznim domaćim novinama, osobito u „Hrvatskoj Rječi“ i „Hrvatskoj Kruni“, a u raznim sumnjičivim protivnika današnje občinske uprave.

Da li je temelja bilo gori prihvaćenom dredlog občinskog veća, puštanju da govore jednostavne, ali vrlo rječite i nepobitne činjenice:

I. U blagajničkom dnevniku god. 1886. ne nalazi se da je igdje ubilježen primljen porez od mjestnog carinarskog ureda, za mjesec: siječanj, travanj i listopad.

Isto tako ne nalazi se u god. 1888., 1893. i 1895. za mjesec prosinac, a god. 1894. za listopad.

II. U blagaj. dnev. god. 1898. pod čl. 508. nalazi se namirnica, koja glasi: „Prisjedniku A. A. za 14 dana o duhanu for. 42“.

Ova namirnica nije smjela biti izplaćena iz obč. blagajne s razloga, što je c. k. duhanska režija dužna da izplati slične pristojbine.

III. U blagaj. dnev. god. 1894. pod čl. 245. nalazi se namirnica, koja glasi: „Lugaru Bjelanova plaća za aprila, maj i juni for. 12:50“.

Ova ista namirnica nalazi se i pod čl. 249.

IV. Pod čl. 564. nalazi se namirnica: „Prisjedniku B. B. za 3 zbra Piramatovci, Gjevrske, Smrdjevi for. 54:33“.

Pitanje, kojim pravom ondašnji načelnik mogao je izplatiti dotičnom prisjedniku dnevniku od for. osamnaest i jedanaest novč., ako li dotični prisjednik, po zaključku veća, nisu imali dnevnicu već od for. tri?

Slučni nezakonitost nalazimo: pod čl. 564. (za 2. zbra for. 18:50) i pod čl. 565. (za 3 zbra for. 41:34) iste godine.

V. U blagaj. dnevniku god. 1898. nalazimo napisato slediće:

„Zbroj učinkovitih i učinkovitih 1898. Travarine Predbjrojene for. 3218 novč. 22

1898. Neutjeranii „ 90 „ 73

Utežanih for. 3127 novč. 49
Po bl. dn. 1898. predan „ 2894 „ 31

još predati for. 233 novč. 18

U. g. 1899. u januaru, februaru, martu izplaćeno „ 240 „ 54

for. 7 novč. 36 na moju korist

Brkanović s. r.“

Ako pribrojimo predani iznos i to pod čl. 20., 44., 60., 72., 76., 83., 96., 117., 136., 187., 220. god. 1898. – priopćite, da je ona za prvi put u glasovitom milanskom pozorištu „La Sfera“ u operi „Kristof Colombo“, a u ulozi kraljice Izabele. Uspjeh je njezin bio sjajan, bila je više puta izazvana na proscenijen, aplaudirana silno, a nakon predstave mnogi joj se glazbeni autoriteti srdačno uzrađavaju i čestitaju joj, među njima i maestro Toscanini, „Il Corriere della Sera“ piše tom prigodom: „Jedno iznenadjenje, jedna objava bijaše jak, širan, zvučan glas Mazzolenovic, kojom je povjeren uloga kraljice Izabele. Ova mlada pjevačica bila je jučer silno slavljena. Ona je odjepvala pretčeku ulogu s jakašću i sigurnošću zvukova i toplotom izražaja dosta dajnja udjeljena.“

Na ovakom slavlju i uspjehu, koji g-djici Ester otvara širom vrata u sijaju budućnosti njenog bogoduhog vranja, i mi se od svega srca radujemo.

Skrjana bezobraznost. Sinoć okolo 7 sati da finacialna stražara Vuković i Blažević uhvatile jednu ženu i u sumnji da ima uza se priskrivena duhana, odvedeno je u dučan F. Rontića, gdje ju do gola svukšće pred mno-gobojnim svjetom, koji se tu začudjen i rado-znau pred dučan zgrnuo. Nisu joj našli ništa. Ovakovo postupanje nije negrešno propisa, koje eto financi organi ne poznaju i za to po-tinjavaju takove nezgrapne i sablazni. Barem bi to, imali znati, da u ovakovim slučajevima finan- sružlje im na razpolaganje naročito žensko čeljade za pregledbe.

Vokalni instrumentalni koncerat prire-djen od M. Petra Zuliani-a u prošlu nedjelju u

za ništa, liečnik je rekao... da će malo živjeti?

Ove zadnje rieči izgovori nižim glasom, kao neku tajnu, koju nije smio da oda; a Kristan obori glavu, pokunjeno. Njega sklapala kruna pečać, gora da svih tjeskova progona, radi toga što sazna da njegov bledni sin znače sive sve.

Pa iz zbrke njegovih misli ustane prilika obudovjene žene u dromcima, progname iz izbe, koju sledi sirotčad, što pruža tanke i smrznute ruke, bez ognja, bez hleba, bez nade. I grč potresi od glave do pete, naprej sveg mličjih i sve snage čovjeka, kojemu trguje srce...

I uzjecanim glasom mrije u sebi bez-nadni: čto djelat; amen slavena. — Leti, Gujedko leti!...

Šesta sc vrsta dokončuje... nu vukovi ne daju mira. I briesin skokom dulje se razjarena ždrila spremna da smrćare. Blizi hi-triji oni što skaču oko konja otkad dokad zavijaju podbjedjivim krikom, kao da znaju, da je to zadnja naprega. Kristan smute se oči; stoprva može da duži remenje i da gleda na put.

Onamo, bo, ne dalje gdje se jele pro-ređuju, gdje mjesec izlizva široki pljusak svjetla,

i osamnaest novčića), koja svota ostala je pri njemu, kako on sam to gore priznaje; kao što nit da je primio for. 7 i 36 novč., koje bi niti u blagozničanu tobože občina dugovala.

Iz svega ovoga jasno proiztiče, da je od same travarine god. 1898. oštećena občina sa for. hijadustodvanaest i osamdeset novčića).

VI. Upozorujemo Zemaljski Odbor na čl. 207., 208., 209., 210. i 211., kao što i na čl. 696. god. 1880., iz kojih proiztiče:

Urednost u pravu.

VII. Iz blagaj. dnevniku god. 1895., 1897. i 1898. nigdje ne proiztiče, da u blagajnu bi položen utjerani iznos u ime takse od ribara za lov spuga u navedenim godinama.

VIII. Želimo znati, kako bivši načelnik g. Filip Sinobad, svojom rukom i podpisom zaključio dne 31. prosinca 1898. dnevnog blagajnog ukupnog pretčeka od for. 1187:48, a u dnev. blagajnu 1899. prenaša pretček od for. 953:22?

Ovo smo opazili, pregledajući sasvim po-vršno knjige blagajničke, od kojih mnoge nismo bili sretni pregledati.

Na temelju svega ovoga, mi smo pod-puno uvjereni, da će gg. na Zemalj. Odboru, bez ikakvog oključanja izvršiti svoju dužnost.

U ime ovog osimrašenog naroda zahtje-vamo:

I. da Zemaljski Odbor zapita od c. k. ravnateljstva finance podatke, iz kojih će pro-izticati, kada i što je občina utjerala, koliki su strane mjestnog carinarskog ureda, toli i sa strane porezne ureda;

II. da dobro bude prigledan zbroj, koliki prihoda, toli i razhoda pojedinih godina.

Skup obč. vjećnika.

Viesti.

Ester Mazzoleni. Slavljena ova naša su-gradjanka, ova vrla umjetnica pjevanja, doživjela je dne 18. tek. m. na već prvi svu znamjeniti umjetnički triumf. Te večeri pojavila se je ona za prvi put u glasovitom milanskom pozorištu „La Sfera“ u operi „Kristof Colombo“, a u ulozi kraljice Izabele. Uspjeh je njezin bio sjajan, bila je više puta izazvana na proscenijen, aplaudirana silno, a nakon predstave mnogi joj se glazbeni autoriteti srdačno uzrađavaju i čestitaju joj, među njima i maestro Toscanini, „Il Corriere della Sera“ piše tom prigodom: „Jedno iznenadjenje, jedna objava bijaše jak, širan, zvučan glas Mazzolenovic, kojom je povjeren uloga kraljice Izabele. Ova mlada pjevačica bila je jučer silno slavljena. Ona je odjepvala pretčeku ulogu s jakašću i sigurnošću zvukova i toplotom izražaja dosta dajnja udjeljena.“

Na ovakom slavlju i uspjehu, koji g-djici Ester otvara širom vrata u sijaju budućnosti njenog bogoduhog vranja, i mi se od svega srca radujemo.

Skrjana bezobraznost. Sinoć okolo 7 sati da finacialna stražara Vuković i Blažević uhvatile jednu ženu i u sumnji da ima uza se priskrivena duhana, odvedeno je u dučan F. Rontića, gdje ju do gola svukšće pred mno-gobojnim svjetom, koji se tu začudjen i rado-znau pred dučan zgrnuo. Nisu joj našli ništa. Ovakovo postupanje nije negrešno propisa, koje eto financi organi ne poznaju i za to po-tinjavaju takove nezgrapne i sablazni. Barem bi to, imali znati, da u ovakovim slučajevima finan- sružlje im na razpolaganje naročito žensko čeljade za pregledbe.

All jedan glas odzvuci na njegovo uho, tako težkobno, tako neodoljivo, da ga po na-gonu sluša:

„Na lievo, tatko, na lievo!“

Visok i pozdravni krik, titrav i sladak pre-krasno se čini. Saona prešće na pola čopovukova, i jedan dio zanešen je svojom hitnjom prama nmljšenom progonom, iza stabala dočim se drugi ustavlja...

Dugo, dugo Gujedko leti upropnice niza stranu u mahnitom zamahu, ne čuteći ni ugrize ni bić. A kad se najzdau zaustavi smaklaško, gora pečać, gora da svih tjeskova prugona, radi toga da zadrži naprega. Kristanu smute se oči; stoprva može da duži remenje i da gleda na put.

Onamo, bo, ne dalje gdje se jele pro-ređuju, gdje mjesec izlizva široki pljusak svjetla,

(Konac).

mjestnom kazalištu uspjeo je podpuno. Te smo se večeri još jednom osvjeđili o vanrednim umjetničkim sposobnostima ovog našeg vlog sugrađanina, koji u glazbenom svetu uživa najlepši glas i o kojemu čusmo iz usta pravih svjetskih umjetnika da je kao glazbenik i kapeljnik u istinu osobita, vanredna pojava. U nedjelju večer pokazala nam se za prvi put na pozornici glica Ines Traini, koja je svojim prvim debutom dokazala, da je dostojna učenica svog učitelja.

Svojim pjevanjem je očitovala da posjeduje sve uslove za ljepe umjetničke budućnost, ona je zadivila slušateljstvo. Glas joj je bistar, metalan, snažan i ona ga vještice uporablja u najteži prelazima i daje mu snagu, gibkost, milinu, čuvstvo i svako potrebito obilježe spram sučnosti muzičkog elementa. U njenom eminentnom dramatičnom pjevanju najbolje se vidjelo dokle je sve doprila učiteljeva volja, mar i vrijednost. Glica Bianca Negri dopala se mnogo sa svog rjeđeglasnog glasa i dobre upućenosti u pjevanju.

Dvanaestogodišnja Neira Inchiostri odigrala je dva prilično težka komada na glasoviru, s najvećom preciznošću i čuvstvom. Svidjala nam se ona njezina nonšalansa, kojom vještice prebire po tipkama. A što da rečemo o maloj devetogodišnjoj Elsi, kćerici g. Juliana, u njenoj ulozi stare Berte iz III. čina „Sevilskog brijata“? Bila je tako mila, tako dražestna, tako vještica, tako okretna, tako tačna, da je izazvala obće silno odobravanje i pjeskanje i moralu ponoviti jedan dio svoje uloge. Ništa nije izostala za malim umjetnicama liliputijanskog društva g. Guerre.

Gosp. Zuliani može biti podpuno ponosan svojim uspjehom, i uspjehom svojih gojenica, naročito s g.č. Traini, koju u teatralnoj karijeri čekaju sigurno najlepši lovori-venci. Mi mu od sverga srca na tom uspjehu čestitamo.

Učiteljsko društvo za Šibenik i kotarski šibenski imalo je u nedjelji dne 19. t. m. svoju glavnu i obču godišnju skupštinu, na kojoj je predsjednik D. Širović iztakao: najprije cijelo društveno djelovanje kroz godinu. Zatim je dorazvrpljen i izcprijlen cijeli dnevni red u podpunom skladu. Izbor nove uprave obavljen je dan, da je jednoglasno bila ponovno potvrđena stara uprava, samo što je na mjesto bivšeg podpredsjednika, koji se je zahvalio na toj časti još prošle godine, izabran član g. Franjo Škarpa. Kod eventualija prihvatao je predlog člana Ivana Batinice, da se imenuje počastnim članom Društva, pokrajinski školski nadzornik gosp. Antun vitez Strolić, članu g. Slavoniru Sinčiću izraženo je jednodušno priznanje na njegovu zaustajanje za dobro učiteljstva i samog društva, te mn je aklamaojem udjelen pavlos poč. člana, na čemu je g. Sinčić ganut zahvalio i izjavio, da će ostati doživotnim članom društva s dvostrukim mjesecnim doprinosom i da se iznos, što društvo ima još da izdade za namakuto društveno pokutstvo, ima smatrati pokriven s njegova strane. Nadalje je naijavio, da stavlja na raspolaženje „Savezu, dalmat. učitelja“ u Splitu dve godišnje nagrade od K 60 svaku za dve najbolje pedagoške, didaktičke ili u obće stručne radnje u njegovom glasili „Učiteljskom Glasu“, a na koncu je svečano užurđeno, da će on na nedalekoj budućnosti na osobit način pokazati, koliko ljubi učiteljstvo i kako mu na srcu leži njegovo dobro. Skupština je ove izjave g. Sinčića pozdravila osobitom izkazom harnosti i veselje. — „Učiteljsko društvo“ u Šibeniku broji sada 53 člana, dok ih je lani pri svom osminku brojilo samo 35. —

† Ana Marasović pk. Jerka, u cvjetu mladosti, premirila je sinoć nakon dugih i težke bolesti. Pokoj joj vječni!

„Šibenska Glazba“, kako javljam u zadnjem broju, sutrašnjem večerom počinjme svoje obodnjene gradom u četvrtak mjesto u petak.

„Ubožkom Domu“ udjeliše: Da počasti uspomenu Ante Skubonja g. Ante Mandić K 3. Da počasti uspomenu Ane ud. Gazzari savjetniku Marku Petranović K 2.

Bezposličenje na parobrodima „Dalmatica“ još traje. Dok smo za to, da se udovljili pravednim zahtjevima, koje bezposličari postavljaju, moramo ipak osuditi ponašanje strojara na parobrodima, koji su određeni za prenos pošta i putnika u našoj okolini. Oni su izjavili u početku ne jedan, nego deset puta i to javno, da ne znaju što njihovi drugovi traže, radi čega da oni nemaju razlog ostaviti službu, a kad je bilo u zadnji čas i to kad su na parobrodima bili i pošta i svi putnici, oni su se odaleći iz broda, i nisu htjeli odgovarati. Ovo se je dogodilo ne jedan, već više puta, pa i jučer. Ovo ponašanje je pokudno jer je to dužnost njihova, da svjet, koga su doveli u grad, povrće svojim kući, pak onda, neka štrajkuju koliko ih je volja i tada će moći steći simpatiju građanstva u svojoj pravednoj borbi, a nikako drugče. Mislimo da bi vlasti, a u

prvom redu lučki ured, imalo upotrijebiti propise, koji su svakomu jasni i koji izričito vele, da ukrcan čovjek ne smije ostaviti rad i službu na brodu, za koji je određen u času polazka istoga.

Marko Vušković. Ovaj naš zemljak stiče sve to više glasa i priznaja kao baritonali pjevač, tako da ga najuvaženije njemačke stručne novine broje već među najmarkantnije ličnosti pjevatačkog umjeća. Na 10. t. m. pjevao je u gradskom Vürzburškom pozorištu u Wagnerovoj operi „Fliegende Holländer“, gdje se je u velike iztakao, osobito u duetu sa Sentošom. Bio je odustušenje aplaudiran.

Položili sudački ispit. Gospoda sudski pristupnici Viježdan Čulić, Petar Derado, Dr. Eduard Jelovski, Jovo Marović, Dr. Ivo Milić i Dr. Božidar Štambuk položili su ovih dana dobroim uspjehom na prizivnom sudištu u Zadru sudački izpit. Čestitamo!

Prva pokrajinska umjetnička izložba u Dalmaciji. U Splitu odlučeno je prirediti I. pokrajinsku umjetničku izložbu. Izložba će biti otvorena u svibnju prigodom svečanog održavanja zvonika stolne crkve. Na izložbi će sudjelovati svi umjetnici iz Dalmacije sa svojim najboljim umjetinama, tako da će biti na ogled savremena djelatnost domaćih umjetnika. Izložba će biti namještena u prostorijama „Hrvatskog Domâ“.

Desetogodišnja književnička i novinarska rada. Početkom siječnja 1907. navršilo se je deset godina, kako se je posvetila književničkom i publicističkom radu gospodinu Mariju Jurić, poznata pod pseudonimom Zagorka, te se sa svojim dramatskim radnjama ljepe istakla. Tu zgodu je upotrijebio posebni krug zagrebačkih gospodara, gradjana i sveučilištaraca, da se proslavom sjedi zahvalom njezinu rada. Juče su se u hrvatskom kazalištu u Zagrebu glumile nove njezine aktove: „Intermezzo“, u „Lovi“ i „Što žena umije“, našto su joj prizredjene ovacije, a onda je priredjen u počas jubilarni svečani komers u dvorani „Kola“, na kojem je palo ljeplih govora u slavu njezinih rada.

25-godišnica glumačkog rada. Zagrebački gradjani i sveučilištarci spremaju se, da prirede proslavu 25-godišnje umjetničkog glumačkog rada hrvatskog umjetnika Dragutina Freudenreicha, koji je u eieloj domovini hrvatskoj poznat. Pohvalno!

Knjige Matice Hrvatske. Primamo: Na privatne upite p. n. gospode članova, kia i na neke bilježke u novinama, čast je podpisanoj upravi Matice hrvatske objaviti, da su ljetosno izdanja Matičina nešto zadončina s ovih razloga: 1. što su ta izdanja brojna (12) vrlo obesjeća kao dosad ne u jedan godinu; 2. što su neka gospoda spisatelji naručene i obecane radnje nešto poslije utančenog roka predali; neki paće poslijednih dana mjeseca prosinca prošle godine; 3. što umjetnički zavodi u Zagrebu i Beču, koji su slike dogotavljali, nisu mogli održati utančene rokove. Uprava Matice Hrvatske trsi se podvostručenom revnosti, da tome zakašnjenju doskoči, pa da oglasena djela što prije svjetlo ugledaju, U Zagrebu, 16. siječnja 1908. — Uprava Matice Hrvatske.

Kandidati za zagrebačku načelniku stolici. Kako je Dr. Milan Amrus odsutio sa mjestu načelnika hrvatske prestolnice, već se počelo u političkim krugovima pretresati pitanje kandidata za načelniku stolici, te se na prvom mjestu spominju Dr. Nikola pl. Tomasić i Dr. Iso Kršnjavi.

Stota obiljetnica konačnog pada dubrovačke republike. Godine 1908. dne 31. siječnja vrši se stota obiljetnica konačnog pada dubrovačke republike. Svinjba mjeseca 1806. Franci bijahu zapremili Dubrovnik. Oni dopuštaju da još živi republika pod pandžama Napoleonovog orla, te se dubrovačka vječna sastaju i nadaju se svojim knezom i tako za mjesec veljače 1808. bijaše izabrat novi knez Sabo Giorgi. Ali francuzi zapovjednik Marmont, ne mogavši, kako priopćeva Dum Ivan Stojanović, izpod vode navesti senatore da se odreku vladanja, naredi da se sakupi senat dne 31. siječnja 1808., i dade taj dan obkoliti knežev dvor francuzkim vojnicima, a topove iz tvrdjave naperiti put grada. Kad se večnici sakupiše u senat, dođoše francuzi oficiri sa nekoliko Dubrovčana pučke stranke, te pročitaše Marmontov dekret izjavom u ime cara Napoleona, da ne obstoji više republika, to jest da je ukinuta. Napoleon pismom od 18. veljače iste godine, upravljenjem Marmonta, odobri taj postupak a svojom notom od 3. lipnja iste godine obavestii evropske velevlasti, da je ukinuo dubrovačku republiku. Tako u Dubrovniku zavladala neograničeno francuzska vlast.

U pomen ovog zlokobnog dogodaja, koji je 31. siječnja 1808. ugasio za vike slavni fizički život slobodnog Dubrovnika, izaziće će pod datunom 31. siječnja osobit broj „Srdja“,

koji se stavlja na raspolažanje svim književnicima Hrvatima i Srbima, da svojim ma iako malim prilogom sudjeluju u ovom pojemu, koji će po njima postati narodnim. Za to uredništvo „Srdja“ pozivaju sve književnike Hrvata i Srba, da mu do 15. veljače ov. god. za isti broj pošalju svoj prilog, koji će biti primljen zahvalnošću. Okrom toga mole se svim redoljubima, ako znaju da za koga dosad občinstvu nepoznatu historiku uspomenu ili critici iz onog doba, odnosno prijašnje dubrovačke istorijske, da je u istu svrhu pridobice uredništvo „Srdja“.

Mole se svi listovi hrvatski i srpski, da pretpriječaju ovu vlast.

Parlament. Češke novine javljaju da će zastupnici kuća u Beču biti sazvani na 16. ožujka.

„Radnička obrana“. Izašao je prvi broj „Radničke obrane“ u Mostaru sa obiljem gravida i ljepon opremom. Sadržaje sedam stranica teksta. Vlastništvo i tiskar je tiskare Ojure Džamone, a odgovorni urednik je Pavao Lipovac. Izašao dva put mjesечно.

Ziglice. Ovih je dana navršilo 75. godina odakad su bile iznašene prve ziglice. Izašao ih je neki Friedrik Kämmerer u Württembergu.

NAŠE BRZOJAVKE.

Delinece. 20. Izborna skupština proglašila je Frana Supila kandidatom na sabor i naglasila, da je kotar pravački posjed.

Budimpešta. 22. Borba za reviziju poslovnika još traje, ali pri današnjoj sjednici, koju je sazvao Just, većina je bila da se rezolvira primi bezvjetno.

Sofija. 22. Ministarska ostavka je gotova stvar. Knez Ferdinand pregovara sa opozicijom želeći dati listinicu ministra predsjednika Malinova pristašu makedonske autonomije.

Rio de Janeiro. 22. Uapšeno je više stranaca, koji su htjeli uništiti jedan dio američke ratne mornarice. Izgleda, da je ta zavjera poticala od Japanaca.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)
Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik Josip Drezga

Javne zahvale.

Svima prijateljima i znancima, koji su svojim mnogobrojnim izkazima saučesča najutješljivije nam pomogli u tuzi i boli, koja nas stize gubitkom naše mile i nezaboravne majke

ANE ud. GAZZARI,

budi ovim izrečena najharrera hvala.

Osobiti hvala prečasnom Ocu Josipu Miloševiću, koji je u zadnjim danima njeva života požrtvovao svojim molitvama hrabro duh druge pokojnice, a tako i g. liečniku Dru. Filipu Smolčiću, koji do zadnjega časa sve sile ulagao da nam ljubljenoj majci u težkim godinama barem fizičke boli boli pristiđi.

Šibenik, dne 21. siječnja 1908.

Obitelji GAZZRI, JAKŠA, ŠKRIVANIĆ.

Presvetom biskupu Dru. Vinku Pušiću, prepoštovanju gg. Kanonicima, većem, nižem svećenstvu i ugled. Konferencijsu sv. Vinka, na zadržanicama obavljenim u stolnoj crkvi u Šibeniku za našeg milog otca, odnosno brata

Krstu Grubišića

najsmjernije blagodarimo i harni ostajemo.

Moskva-Odesa-Trst, 20. siječnja 1908.

Dr. Vinko Grubišić } braća Marija
Luigi Grubišić } sestra Jelisava
Filka Zenković, sestra Ludovik }

Prigodom nenadoknadivog gubitka, što nas zadesi smrću našeg ljubljene supruga, otca i

Mate Despota

primili smo toliko izraza i dokaza sučuti, da se osjećamo dužnim odvratiti svima onima najutrošnjom zahvalom, koji su prisustvovali sprosvodu, i onima, koji se žalobnoj povorci pri-družiše, da nezaboravnom pokojniku izkažu zadnju čast. Hvala isto i svim onima, koji se sjetiše njega glazbom, vjencima, duplirima, do-prinosima u dobrovitne i rodoljubive svrhe, i uobič svima, koji se bilo kako sjetiše pokojnika i nas ovom tužnom prigodom. Svima Bog natiči, a od nas vječna harnost!

Šibenik-Mandalina, dne 16. siječnja 1908.
Tugujuća obitelj.

**Vozni red
paroplovitbenog drživa „Dalmatia“.**

Pruga Trst-Šibenik (trgovačka).

Odlazi iz Trsta u četvrtak u 4 sata po p., ticanju: Izolu, Unje, Lošinj mali, Olib, Silbu, Zadar, Biograd, Tiesno, Vodice, Zlarin, Šibeulik, dolazi u Rogoznicu u pondeljak u 5 sati pr. p.

Povratak: odlazi iz Rogoznice u po-nedjeljak u 6 sati pr. p., dolazi u Trst u utor u 1 sat po podne.

Pruga Trst-Metković I. (poštanska).

Polazi iz Trsta u sredu u podne, ti-cajuć: Rovinj, Pulu, Lošinj mali, Silbu, Zadar, Zlarin, Šibenik, Zlarin, Rogoznicu, Trogir, Split, Supetar, Postira, Omiš, Pu-čišća, Makarsku, Gradac, Trpanj, Opuzen, dolazi u Metković u petak u 4 1/4 po p.

Povratak: odlazi iz Metkovića u nedjelju u 8 1/2 pr. p., dolazi u Trst u sredu u 7 1/4 sati po podne.

Pruga Trst-Metković II. (poštanska).

Polazi iz Trsta u subotu u 5 sati po p., ticanju: Pulu, Lošinj mali, Zadar, Šibenik, Split, Supetar, Postira, Omiš, Pučišća, Makarsku, dolazi u Metković u pondeljak u 6 1/4 pr. p.

Povratak: odlazi iz Metkovića u utorak u 8 1/2 pr. p., dolazi u Trst u četvrtak u 11 sati po podne.

Pruga Trst-Metković III. (poštanska).

Polazi iz Trsta u pondeljak u 5 s. po p., ticanju: Pulu, Lošinj mali, Zadar, Šibenik, Trogir, Split, Starigrad, Bol, Jelsu, Sumartin, Makarsku, Sućuraj, Trpanj, Opuzen, dolazi u Metković u sredu u 4 1/2 sata po podne.

Povratak: odlazi iz Metkovića u četvrtak u 3 sata po p., dolazi u Trst u subotu u 6 1/2 sati pr. podne.

Pruga Trst-Korčula (poštanska).

Polazi iz Trsta u nedjelju u 8 sati pr. p., ticanju: Piran, Zadar, Šibenik, Trogir, Kaštela, Split, Krilo, Supetar, Malirat, Omiš, Baškavoda, Makarsku, dolazi u Metković u pondeljak u 6 sati prije podne.

Povratak: odlazi iz Metkovića u po-nedjeljak u 4 sata po p., dolazi u Trst u četvrtak u 8 sati pr. podne.

Pruga Trst-Split (poštanska Pula-Zadar).

Polazi iz Trsta u subotu u 4 1/2 sata po p., ticanju: Piran, Rovinj, Pulu, Cres, Rabac, Malinsku, Kaisole, Krk, Rab, Lošinj veliki, Novalje, Košljun, Mulat, Zadar, Šibenik, Trogir, Kaštela, dolazi u Split u pondeljak u 6 1/2 sati po podne.

Povratak: odlazi iz Splita u utorak u 5 sati pr. p., dolazi u Trst u četvrtak u 5 sati po podne.

Pruga Trst-Vis (trgovačka).

Polazi iz Trsta u sredu u 7 sati pr. p., ticanju: Piran, Rovinj, Zadar, Šibenik, Trogir, Kaštela, Sv. Kajo, Split, Krilo, Malirat, Milna, Starigrad, Hvar, Vis, dolazi u Komizu u petak u 7 1/2 prije podne.

Povratak: odlazi iz Komize u petak u 8 1/2 sati pr. p., dolazi u Trst u pondeljak u 7 sati prije podne.

PODRUŽNICA HRVATSKE VJERESIJSKE BANKE - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u konto korenitu u ček prometu; ekskomptuje mjenice, finansira trgovčike poslove, obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrednine. Devize se preuzimaju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

Dionička glavnica K. 1.000.000

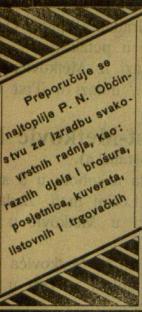
Pričuvna zaklada 100.000
Centralna Dubrovnik - - - - -
- Podružnica u Splitu i Zadru.
Priskrbuje zajmove uz amortizaciju kotarima, općinama, i javnim korporacijama.

MJENJAČNICA

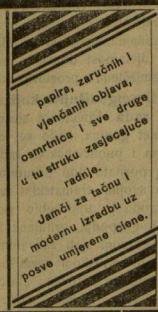
kupuje i prodaje državne papire, razteretnice, založnice, srčke, valute, kupone. Prodaja srčaka na obrčno odplaćivanje. Osiguranje proti gubitku kod zdržavanja. Revizija srčaka i vrednostnih papira bezplato. Unovčenje kupona bez odbitka.

ZALAGAONICA

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, dragocjene i inozemne novac, te kamenje itd. uz najkulantnije uvjete.

NOVO ustanovljena
Hrvatska Tiskara
u Šibeniku
(ulica Stolne Crkve).

Jadranska Banka U TRSTU.

Bankove prostorije u ulici Cassa di risparmio, Br. 5.
..... Vlastita zgrada. ....

Obavlja sve bankovne i mjenične poslove: ekskomptuje mjenice, daje predujmove na vrednostne papire, kao i na robu ležeću u javnim skladistišta.

Kupuje i prodaje vrednostne papire, svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebreni novac, te banknote i unovčuje kupovine i izdrževanje papire uz najpovoljnije uvjete.

Izdaje dozvane na sva glavnja tržista monarhije i inozemstva, te otvara vjeresije uz izprave (dokumente) ukravljivanja.

Prima novac na štedioničke knjižice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsvajestije uz vrio umjerene uvjete.

Posreduje i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete.

Banka Commerciale Triestina

prima:

Uložke u krunam uz uložničke Listove:

sa odkazom od 5 dana uz 2 1/4%
" " 15 " 3 1/4%
" " 30 " 4 1/4%

Uložke u zlatnim Napoleonima ili u engl. funtim.

(sterlinam) uz uložničke Listove:

sa odkazom od 15 dana uz 2 1/4%
" " 30 " 2 1/2%
" " 3 " 3%

NB. Za uložne listove sada u toku, novi kamatnik ulazi u krijept 15.og Novembra i 10.og Decembra o. g.; izdaje blagajničke doznačnice na donosicu sa škadanom od 1 mjeseca uz kamatnik od 1 1/2%.

Banko-Ziro i Tekući račun. Valuta od dana uloženja, uz kamatnik koji će se ustanoviti; obavlja inkasso mještinskih računa, mjenica glaselih ni Trst, Beč, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Monarhije, te plaća domiće svojih korenista pod ikakvog troška.

Izdaje uložne knjižice na štetnu uz dobit od 3 1/4%.

Ötvara tekuće račune u raznim vrednotama. Inkassi: Obavlja utjerivanje mjenica na sva mještina inozemstva, odrezačka i izdržebanih vrednostnih papira uz umjerene uvjete.

Izdaje svojim korenistima doznačnice na Beč, Aussig, Bielitz, Brno, Budimpeštu, Carlsbad, Cervignano, Cormons, Cernovici, Eger, Rieku, Friedek, Gablonz, Gorica, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Lavov, Linz, Olomuc, Pilsen, Polu, Prag, Prossnitz, Dubrovnik, Solnograd (Salzburg), Split, Peplitz, Troppau, Warnsdorf, Bučko-Novomejstvo i druge gradove Monarhije bez ikakvog troška, a na inozemstvo po najboljem dnevnom tečaju.

Izdaje Kreditne listove na sva mesta Monarhije i inozemstva.

Bavi se kupnjom uz tovarne dokumente u Novi York, London, Pariz, Hamburg, itd. uz umjereni kamatnik.

Daje predujme na vrednostne papire, robu, warrants i tovarne dokumente uz uvjete, koje će se ustanoviti.

Daje jamčevinu za carine skladista Kontiranja (Contirungs-Lager).

Prenuzmije u pohranu i upravljanje:

U sobi sigurnosti, koja pruža najveću garantiju proti kojoj mu dragi pogibiji provale i varati i kojoj je posvećen osobiti nadzor sa strane bankovnih organa, primaju se u pohranu vrednostni papiri, zlato, srebro i dragocjenosti, uz povoljne uvjete, te se na zahtjev preuzima i upravlja njima istih.

Osiguraje vrednote proti gubitcima zdržavanja.

Banka Commerciale Triestina.

SVOJ K SVOME SVOJ K SVOME

Častim se preporučit p. n. občinstvu, poštovanom svećenstvu, crkvama, bračtvinstvima, svoju krasnu uredjenju

TVORNICU VOŠTANIH SVIEĆA

Kod mene se dobit mogu izvrstne, a od mnogih **priznate** u svim veličinama

svieće od pravog pčelinjeg voska

kao i finog crvenog tamjana.

Prodajem dobra vrcanog — po zdravje — koristna meda Klg. po K. 1:20.

Kupujem uz dobru cenu u svim kolikočama žutog voska.

Skvaci i najmanju naručbu p. n. mušterija obavljaju najspremnije, kao i uz najpovoljnije uvjete.

S veleštovanjem

VLADIMIR KULIĆ
Šibenik (Dalmacija) Glavna ulica.

..... JEDINA HRVATSKA TVORница VOŠTANIH SVIEĆA U ŠIBENIKU. ....

SVOJ K SVOME SVOJ K SVOME

KNJIŽARA I PAPIRNICA
IVANA GRIMANI-A
Glavna ulica - ŠIBENIK - Glavna ulica

preporuča svoj veliki izbor ljeplih HRVATSKIH, TALIJANSKIH, NJEMAČKIH i FRANCUSKIH KNJIGA,

romana, slovaca, rječnika, onda pisalič sprava, trgovčkih knjiga, uredovog papira, elegantnih listova za pisma,

razglednica i t. d.

Prima preplate na sve

hrvatske i strane časopise

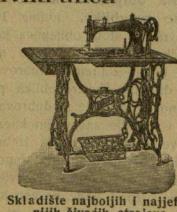
uz originalnu cenu sa tačnim i brzim dostavljanjem u kuću.

Velika zaliha svakovrstnih

topljomjera, zwieker-naočala

od najbolje vrsti i leča u svim gradacijama.

VANSKE NARUČBE OBAVLJA KRETOM POSTE.

Skladište najboljih i najjeftinijih šivaca strojeva "SINGER" najnovijih sistema.

NE ČITATI

samo već **kušati se mora**

davno prokušani medicinski

STECKENPFERD

od
ljiljanova mlieka **SAPUN**

od BERGMANNA i Druga, Dražđani i Tetschen na/L. od prije poznat pod imenom BERGMANNOVA SAPUNA

od ljiljanova mlieka
da se lice oslobodi od sunšanih pjegica,
da zadobije bijeli tein i nežnu boju.

Preplatno komad po 80 para

u drogariji **VINKA VUČIĆA**
ŠIBENIK.

ŠIRITE

— „HRVATSKU RIEČ“!

Trgovci! Ovlašujte u „Hrvatskoj Rieči“!